

BERGEN TINGRETT

DOM

Avsagt: 13.11.2006
Saksnr.: 05-092758TVI-BBYR/04
Dommer: dommerfullmektig Jan-Inge Wensell Raanes
Saken gjelder: Erstatning for ærekrenkelser

Trond Botnen

Advokat Marius Reikerås

mot

P4 Hele Norge ASA

Advokat Knut-Marius Sture

Det ble avsagt slik

d o m :

Saken gjelder krav om erstatning for økonomisk tap og ikke-økonomisk skade forårsaket av ærekrenkende ytringer.

Sakens bakgrunn:

Trond Botnen var eneste ansatte ved radiokanalen P4 sitt kontor i Bergen. P4 har hovedkontor på Lillehammer. Botnen arbeidet først som frilanser på fulltid fra 7. april 1997, men ble fast ansatt fra 1. desember 1998. Hans stillingsbetegnelse var journaliststringer, hvilket blir brukt på P4s ansatte på distriktskontor hvor det bare er én ansatt. Arbeidsoppgavene var nyhetsdekning og magasinsaker fra Bergensområdet, og i fotballsesongen også dekning av Branns hjemmekamper. Dette omfattet annenhver kamp gjennom hele sesongen, som regel søndag kveld, og til dette medgikk ca 6 timer. Botnen dekket disse kampene over flere sesonger fra 1997.

Forut for 2001-sesongen bestemte P4 av ressurshensyn at Botnen som stringer ikke skulle dekke Brann-kampene. Botnen reagerte på dette på en slik måte at han ble gitt en advarsel av P4. Frilanser John Økland dekket kampene denne sesongen. I 2002-sesongen dekket Botnen Brann-kampene. Forut for 2003-sesongen bestemte P4 igjen at frilansere skulle dekke Brannkampene. Dette førte til en diskusjon mellom P4 og Botnen om en før sesongstart-reportasje som Botnen fikk i oppdrag å lage. Det endte med at Botnen lagde reportasjen. Dette året dekket Roger Stjernberg kampene. Forut for 2004-sesongen ble Økland igjen engasjert som kampreporter. Da han i den forbindelse var innom hos Botnen for å hente nødvendig utstyr, fortalte Botnen om en pågående konflikt mellom Norsk Journalistlag og P4 vedrørende bruk av frilansere. På bakgrunn av denne samtalen tok Økland kontakt med P4 og orienterte skriftlig om det Botnen hadde fortalt.

P4 reagerte deretter, den 23. april 2004, med å orientere Botnen om at hans ansettelsesforhold ville bli tatt opp med vurdering. Aktuelle alternativer ble opplyst å være oppsigelse eller avskjed. P4 innkalte til møte i Oslo den 27. april 2004, men partene kom ikke til enighet. Botnen ble deretter tilbudt å fratre frivillig, mot å få lønn ut mai samt ordinær sluttattest. Botnen avslo tilbudet den 30. april. Samme dag ble Botnen meddelt avskjed, og han mottok den skriftlig den 3. mai 2004. I brev omtrent tre uker senere ble avskjeden begrunnet med illojalitet og derved vesentlig mislighold av arbeidsavtalen. Nytt møte ble avholdt 25. mai, men partene kom heller ikke da til enighet. (For en grundigere og mer detaljert beskrivelse av denne delen av sakens bakgrunn vises til lagmannsrettens kjennelse, LG-2005-86158.)

Botnen mente avskjeden var ulovlig og tok ut stevning mot P4 ved Bergen tingrett. I midlertidig avgjørelse fikk han medhold i både tingretten og lagmannsretten om at han hadde rett til å stå i stillingen inntil saken var avgjort med rettskraftig dom. Botnen gjeninntreder imidlertid ikke på varig basis fordi han fant arbeidsforholdene uholdbare. Botnen har siden høsten 2004 arbeidet som lærer ved Akademiet Bergen AS.

Den 12.-13. januar 2005 var det hovedforhandling i Bergen tingrett i arbeidsrettssaken. Trond Botnen møtte med prosessfullmektig advokat Reikerås. For P4 møtte programdirektør Trygve Rønningen og prosessfullmektig advokat Sture.

I sammenheng med at hovedforhandlingen var avsluttet uttalte Trygve Rønningen seg til journalist Terje I Olsson fra bladet Journalisten. Rønningen hadde før og under hovedforhandlingen gjentatte ganger blitt kontaktet av journalister med spørsmål om saken, men hadde nektet å svare av hensyn til rettens behandling. Da han ble kontaktet etter hovedforhandling i tingretten redegjorde han imidlertid for P4s syn på saken slik det hadde blitt prosedert i retten. Følgende stod på trykk i Journalisten den 14. januar 2005:

«Botnen har aktivt tatt kontakt med folk for å få dem til å ikke ta oppdrag for oss. Han har også nektet å utføre pålagte arbeidsoppdrag, og han har løyet, da vi hadde meklingsmøte etter paragraf 57, sier Rønningen».

Bergen tingrett avsa den 1. februar 2005 dom som gikk ut på at avskjeden var urettmessig, men at det forelå grunnlag for oppsigelse. Botnen ble tilkjent kr 225 000 i erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade. Både Botnen og P4 anket dommen, og Gulatings lagmannsrett avsa den 27. januar 2006 dom om at avskjeden var ugyldig, men kunne opprettholdes som oppsigelse. Lagmannsretten så noe annerledes på erstatningsutmålingen, og tilkjente noe mindre erstatning for økonomisk tap (lønn), og noe mer for ikke-økonomisk skade. Samlet erstatning ble satt til kr 210 000.

Den 27. juni 2005 innkom stevning til Bergen tingrett med krav om at P4 er erstatningsansvarlig overfor Trond Botnen, på grunn av ærekrenkende ytringer framsatt av Trygve Rønningen og på vegne av P4.

Hovedforhandling ble holdt i Bergen tingrett den 7. november 2006. Trond Botnen møtte og var representert ved advokat Marius Reikerås. For P4 møtte programdirektør Trygve Rønningen og prosessfullmektig advokat Knut-Marius Sture.

Saksøkeren har i det vesentlige anført

Trond Botnen har blitt utsatt for grovt ærekrenkende påstander. Uttalelsen fra Trygve Rønningen til Journalisten skjedde på vegne av P4. Her fremkom tre selvstendige og hver for seg ærekrenkende og uriktige faktapåstander, jf. strl. § 246 og § 247.

Utsagnene om at Botnen aktivt har motarbeidet sin arbeidsgiver, har nektet å utføre flere oppdrag, og at han har løyet, innebærer den sikre journalistiske død for han. Botnen har altså fått de verst tenkelige påstander rettet mot seg.

Ytringene ble fremsatt i forbindelse med en arbeidsrettssak mellom Botnen og P4. Her ble avskjedigelsen av Botnen kjent ugyldig, men opprettholdt som gyldig oppsigelse. Utfallet i arbeidsrettssaken er klaget inn til menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Rettens grunnlag og begrunnelse for å anse oppsigelse av Botnen gyldig, er et inngrep i Botnens konvensjonsbeskyttede ytringsfrihet. I denne saken er derimot poenget at P4s ytringsfrihet må begrenses for å gi Botnen det nødvendige vern om sitt privatliv, ære og omdømme.

Utgangspunktet er ytringsfrihet og at inngrep krever hjemmel, men det går et skille mellom beskyttede og ubeskyttede ytringer. I denne sak er det helt vesentlig at ytringsfriheten må begrenses i forhold til Botnens krav på vern om sitt privatliv, ære og omdømme, jf. FNs SP art. 17 og EMK art. 8. Nyere praksis fra EMD viser også et økt vern for privatlivet.

Utsagnene må tolkes med den alminnelige leser av bladet som subjekt. Dette viser at de er både ærekrenkende og rettsstridige.

For ærekrenkende faktapåstander er det et krav at det må føres sannhetsbevis for at de skal være vernet av ytringsfriheten. Dette er fastslått gjentatte ganger av EMD, blant annet i "Pedersen og Baadsgaard vs. Danmark" og "Chauvy m.fl. vs. Frankrike" og Høyesterett i "Tønsberg Blad". Det er ikke ført sannhetsbevis i denne saken. P4 har ikke ført noen bevis for dette.

P4 har ikke utvist den nødvendige aktsomhet ved fremsettelsen av ytringene, jf. Rt. 2005 s. 1677. Saken har heller ikke allmenn interesse, den gjelder ikke en offentlig person og det var unødvendig av P4 å komme med slike uttalelser offentlig. P4 har ikke gjort noe for å rette opp det uriktige i påstandene. Dette gjør at når det heller ikke er ført sannhetsbevis for ytringene, har de ikke vern. Tilstrekkelig sannhetsbevis er ikke ført. P4 har også i retten erkjent at det kun var snakk om ett bestemt oppdrag som Botnen i utgangspunktet hadde innsigelser mot å utføre, men som han likevel gjorde. De har således erkjent at det var uriktig når Trygve Rønningen påstod at Botnen har nektet å utføre flere oppdrag.

Som følge av ærekrenkelsene har Botnen blitt stemplet som illojal og har blitt fratatt sin mulighet til å utøve journalistyrket. Han har søkt en rekke jobber innen media uten å bli innkalt til ett eneste intervju. Hans søknader på andre jobber har derimot blitt mottatt med interesse.

I medhold av skl. § 3-6 kreves erstatning fastsatt etter rettens skjønn. Det er klart at Botnen har lidt et betydelig økonomisk tap, og han skal også ha erstatning for ikke-økonomisk skade han er påført. Da han var ansatt i P4 hadde han en månedslønn på kr 55 000, mens han nå har kun kr 32 500.

Saksøkeren har nedlagt slik **påstand**:

1. Trond Botnen tilkjennes erstatning og oppreisning etter rettens skjønn med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.
2. Trond Botnen tilkjennes sakens omkostninger med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Saksøkte har i det vesentlige anført

Utgangspunktet er ytringsfrihet og at inngrep i form av erstatning for ærekrenkende ytringer krever hjemmel, jf. EMK art. 10.

P4 erkjenner at det her er snakk om faktapåstander, men de er ikke ærekrenkende. Utgangspunktet også i denne sak er avskjedigelsen av Botnen fra sin stilling i P4. Allerede i denne saken kom det fram påstander i media om at Botnen hadde vært illojal mot sin arbeidsgiver. Både tingretten og lagmannsretten la også til grunn et faktum som sier det samme som Rønningens uttalelser. Ved vurderingen av om det i det hele tatt foreligger ærekrenkende ytringer må det også tas i betraktning at det var Botnen som involverte media i saken og derigjennom fremmet grove påstander mot P4.

Dersom retten skulle komme til at ytringene objektivt sett er ærekrenkende, er de likevel ikke rettsstridige fordi det er ført sannhetsbevis for dem. I arbeidsrettssaken fant både tingretten og lagmannsretten det bevist at Botnen har opptrådt slik Trygve Rønningen beskrev til bladet Journalisten. I denne sak har det ikke kommet fram noe som stiller saken i en annen stilling. Det er derfor også nå ført sannhetsbevis for at Botnen aktivt har tatt kontakt med folk for å få dem til å ikke ta oppdrag for P4, at han har nektet å utføre et pålagt arbeidsoppdrag, og at han har løyet i meklingsmøte.

Selv om retten skulle komme til at det ikke er ført sannhetsbevis, er ærekrenkelsene likevel ikke rettsstridige. Uttalelsene må vurderes i sin riktige kontekst. De kom rett etter

hovedforhandling i arbeidsrettssaken, og Rønningen gjenga kun det som hadde blitt anført av P4 i retten. Rønningen uttalte seg aktsomt i samsvar med sin egen overbevisning som tilsa at påstandene var riktige og berettiget. Hans aktsomhet har stor betydning ved rettsstridsvurderingen. Det er dessuten referatfrihet fra rettsmøter, hvilket utelukker erstatning for ærekrenkelse i et tilfelle som dette.

En sak om avskjed av en journalist har allmenn interesse for leserne av fagbladet Journalisten. Dette er av stor betydning for rettsstridsvurderingen.

Utsagnene må også vurderes på bakgrunn av medieomtalen av saken. Det er Botnens juridiske rådgiver som har gjort dette til en sak i media. Den 8. oktober 2004 uttalte han seg til ba.no, bt.no og ikke minst journalisten.no, på en måte som stilte P4 i et ubegrunnet og urimelig dårlig lys. Tilsvarende uttalelser kom også gjennom Journalisten den 12. januar 2005, under hovedforhandlingen i tingretten. Ved å opptre slik i media har Botnen for det første påkalt allmennhetens interesse for saken, og han har gitt P4 grunnlag og behov for å ta til motmæle. Dette er blant annet vektlagt av EMD i "Bratholm-saken". Gjennom atferden på Botnens side skiftet altså saken karakter fra å være en intern arbeidsrettslig konflikt mellom P4 og privatperson, til å bli en medisak med allmenn interesse. Han fremsatte selv grove beskyldninger mot P4, og må da tåle at det tas til motmæle på tilsvarende måte. P4 forholdt seg dessuten tause helt fram til hovedforhandling i tingretten var avsluttet.

For at det skal foreligge en rettsstridig ærekrenkelse må ytringene være utilbørlige. Det som er anført mot rettsstrid viser at uttalelsene i alle fall ikke kan anses som utilbørlige.

Det er uansett ikke dokumentert et økonomisk tap. Det er avskjeden, ikke den eventuelle ærekrenkelsen, som er årsak i det som det kreves erstatning for. Botnen har dessuten samme arbeid nå som før Rønningens uttalelser. Erstatning for ikke-økonomisk skade beror på et skjønn hvor P4s og Botnens forhold er relevante, og dette medfører at det ikke skal gis erstatning. Krenkelsen er begrenset, og Botnen har selv medvirket.

Saksøkte har nedlagt slik **påstand**:

1. P4 Radio hele Norge Asa frifinnes.
2. Trond Botnen tilpliktes innen to uker etter forkynnelsen av tingrettens dom å erstatte P4 Radi hele Norge ASAs saksomkostninger med kr 107 250, med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

Rettens bemerkninger:

Vilkårene for å tilkjenne oppreisning etter en påstått ærekrenkelse fremgår av skadeserstatningsloven §3-6. Bestemmelsens første ledd lyder slik:

«Den som har krenket en annens ære eller privatlivets fred, skal, såfremt han har vist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, yte erstatning for den lidte skade og slik erstatning for tap i fremtidig erverv som retten under hensyn til den utviste skyld og forholdene ellers finner rimelig. Han kan også pålegges å betale slik erstatning (oppreisning) for skade av ikke økonomisk art som retten finner rimelig.»

Formuleringen «Den som...» viser at det i utgangspunktet er snakk om et personlig ansvar for den som ytrer seg, men P4 har under forutsetning om at de øvrige vilkår for oppreisning finnes å være til stede, erkjent at selskapet er erstatningsansvarlig etter organansvar-konstruksjonen. Retten er enig i dette ettersom Trygve Rønningen opptrådte som P4s representant under hovedforhandling i avskjedssaken, og det var i denne sammenheng han ble kontaktet og uttalte seg til Journalisten.

Etter skl. § 3-6 kreves at noen "har krenket en annens ære". I dette ligger at gjerningsbeskrivelsen i straffeloven §246 eller §247 må være oppfylt. Det er for lengst fastslått i rettspraksis at det i tillegg er et krav at utsagnene er rettsstridige, og dette begrepet har samme innhold i forhold til oppreisning som det har i straffebestemmelsene, jf. Rt. 2003 s. 1190 og Rt. 1999 s.1541. Nyere rettspraksis viser at Norges forpliktelser etter EMK art. 10 har blitt gjort til en del av rettsstridsvurderingen.

Oppreisning er et klart inngrep i ytringsfriheten etter EMK artikkel 10. Dette innebærer at EMDs og Høyesteretts praksis i tilknytning til dette spørsmålet er den primære rettskilde når man skal ta stilling til hvilke ærekrenkende utsagn som er omfattet av ytringsfriheten i EMK artikkel 10, jf. menneskerettsloven §2 nr. 1.

Første vurderingstema er hvordan de aktuelle utsagnene skal forstås. Med utgangspunkt i de trykte ord og formuleringer, må det tas stilling til hvilke forestillinger utsagnene må antas å skape hos den alminnelige leser av bladet Journalisten. Det synes ikke å være uenighet mellom partene om subjektet for tolkningen. Praksis fra EMD og Høyesterett viser at avgjørende er de forestillinger utsagnene skaper hos "den alminnelige avisleser / the ordinary reader", se bl.a. Rt. 2003 s. 928. Bladet Journalisten er et fagblad for journalister, utgitt av Norges Journalistlag. Det innebærer at i denne sak er det ikke den alminnelige leser hele befolkningen tatt i betraktning, men den alminnelige leser av fagbladet Journalisten, dvs. i hovedsak journalister og andre med tilsvarende yrke, stilling eller arbeidsfelt, som er subjektet ved tolkningen.

Før det går nærmere inn på tolkningen av de aktuelle utsagn, er det naturlig å beskrive kort noe av medieomtalen av saken:

Den 8. oktober 2004 sto følgende på ba.no:

”Å bli avskjediget på denne måten er voldsomt stigmatiserende. De har satt en ung mann på bar bakke og stemplet ham som illojal etter syv år i radiokanalen, sier Marius Reikerås, som representerer Trond Botnen».

P4s advokat ville gjennom sin advokat kun bekrefte at Botnen var avskjediget og at de mente det var saklig grunn til det.”

Den 8. oktober 2004 publiserte bt.no:

”- Det er påfallende at en mediebedrift som burde være forkjemper nummer én for ytringsfrihet, sier opp min klient fordi han benyttet seg av denne retten, sier Botnens advokat, Marius Reikerås.

...

- Botnen har fått en klart urimelig behandling fra P4, og vi mener han har et godt grunnlag for å kjøre en sak. Jeg synes også det er underlig at en mediebedrift underkjenner de ansattes ytringsfrihet på denne måten.”

Den 12. januar 2005 skrev Journalisten.no:

”- Det er uforståelig at noen anfekter en ansatts rett til å foretelle kolleger og andre at han har vært i en arbeidskonflikt med sin arbeidsgiver og også forteller hva konflikten har gått ut på. For en mediebedrift må det være særdeles vanskelig å forsvare at man vil hindre en journalists ytringsfrihet ved å gå til avskjedigelse, sier Reikerås.

Han mener saken er uten sidestykke i Norge, og er overbevist om at Botnen får medhold i Bergen tingrett. I motsatt fall vil saken trolig gå videre

- I siste instans er dette et klart brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjonens paragraf 10, og det fins allerede avgjørelser i parallelle saker i den europeiske domstolen, sier Reikerås.

Han tillegger imidlertid at det er spesielt å få en slik sak i Norge. Det er vanligvis i land som Russland og Bulgaria man har slike saker.”

Utsagnene fra Trygve Rønningen som er grunnlaget for kravet om oppreisningserstatning, ble den 14. januar 2005 gjengitt slik i Journalisten:

”Ytringsfriheten er noe som gjelder i den offentlige debatt. Hvis du som ansatt i Journalisten deltar i Tabloid og kritiserer din egen avis eller NJ, så er det din ytringsfrihet, men denne saken dreier seg om noe helt annet. Botnen har aktivt tatt kontakt med folk for å få dem til å ikke ta oppdrag for oss. Han har også nektet å utføre pålagte arbeidsoppdrag, og han har løyet, da vi hadde meklingsmøte etter paragraf 57, sier Rønningen.” (rettens understrekinger).

Utgangspunkt må tas i uttalelsene fra Rønningen, fremsatt 14. januar 2005, som påstås å være ærekrenkende ytringer. Etter rettens oppfatning er det ikke tvilsomt at disse uttalelsene om illojalitet og løgn, tolket av den alminnelige leser av bladet Journalisten, objektiv og isolert er ærekrenkende beskyldninger mot Botnen. De må forstås slik at P4 mener en av deres ansatte har opptrådt med en egen agenda til skade for sin arbeidsgiver, og at han har forsøkt å overføre dette til andre av arbeidsgivers medarbeidere. En påstand om løgn er også i utgangspunktet uten videre egnet til skade en persons ærefølelse og omdømme. Påstanden om at Botnen har nektet å utføre pålagte oppdrag er muligens isolert sett i grenseland for hva som er en ærekrenkelse. Men lest i sammenheng med påstander om illojalitet og løgn, er det etter rettens mening ikke tvilsomt at også dette i utgangspunktet er egnet til å krenke Botnens ære og omdømme.

De tre påstandene var dermed egnet til å skade Botnens ”ærefølelse”, ”gode navn og rykte” og til å utsette ham for tap av den for hans stilling ”fornødne tillit”, jf. straffeloven § 246 og § 247. At han hadde medvirket til å framprovosere uttalelsen ved egen atferd, og at tilsvarende beskyldninger hadde kommet fram som en del av arbeidsrettsaken, er etter rettens mening uten betydning for denne vurderingen. Ved spørsmålet om vilkårene i § 246 og § 247 er oppfylt, skal det foretas en isolert vurdering. Dette framkommer blant annet at straffriende omstendigheter er omtalt som selvstendige grunnlag i bl. a. § 249 og § 250, og kravet om rettsstrid står også på egne ben.

At vilkårene i straffeloven § 246 og § 247 er oppfylt er ikke tilstrekkelig til å idømme oppreisningserstatning. Ærekrenkelsene må også være rettsstridige og dette er altså for en stor del et spørsmål om vilkårene for inngrep i ytringsfriheten i EMK art. 10 (2) er oppfylt.

Inngrep i ytringsfriheten krever etter artikkel 10 nr. 2 at det er nødvendig i et demokratisk samfunn for å verne nærmere angitte samfunnsinteresser. EMD har presisert dette til at det må foreligge ”a pressing social need”, og at inngrepet må være relevant og tilstrekkelig begrunnet, samt det må være forholdsmessig. Det må foretas en konkret avveining av ytringsfriheten mot vern av omdømmet for den som har fått en uriktig anklage rettet mot seg. Innen den private sfære verner EMK artikkel 8 mot usanne beskyldninger.

Saksøker har anført at det i denne saken er et tvingende samfunnsmessig behov for å begrense ytringsfriheten for "å verne andres omdømme", jf. FNs SP art. 17.

Retten viser til at Høyesterett i Rt. 2005 s. 1677 ("Fædrelandsvennen) med henvisning til en lang rekke EMD-dommer uttalte at:

"Jeg kan ikke se at de nevnte avgjørelser inneholder uttalelser som gir holdepunkter for at EMD i senere tid har lagt mer vekt på vern av omdømmet ved bedømmelsen av om et inngrep i ytringsfriheten er nødvendig etter artikkel 10 nr. 2."

Dette viser etter rettens mening at det som er lagt til grunn av nasjonale domstoler og EMD de siste 5-10 årene om ytringsfrihet contra vernet om privatlivet, fortsatt har full relevans for inneværende sak.

Ved vurderingen av om erstatningsansvar for ærekrenkende ytringer er forenlig med EMK artikkel 10 og Grl. § 100, må det foretas en sammensatt vurdering hvor en rekke forhold er relevant. Høyesterett uttalte følgende i avsnitt 44 i Rt. 2003 s. 928 («Tønsberg Blad»):

"...ved den konkrete avveiningen må foretas en vurdering etter flere kriterier. Av disse finner jeg grunn til å fremheve graden av allmenn interesse, beskyldningens karakter, derunder om beskyldningen klassifiseres om « value judgment » eller « factual statement », om den retter seg mot offentlig person eller privatperson, samt graden av aktsomhet, derunder om og eventuelt i hvilken utstrekning media på publiseringstidspunktet hadde holdepunkter i faktum for at påstanden var sann. Generelt vil ytringen ha et sterkt vern dersom den gjelder forhold av allmenn interesse, verdilurderinger, videreformidling, offentlig person, og det foreligger sterke holdepunkter for at påstanden var sann. Motsatt: Gjelder saken beskjedne allmenn interesse, faktapåstander, egen fremsettelse, privatperson, og det foreligger svake holdepunkter for at påstanden var sann, har ytringen et mindre sterkt vern." (rettens understrekinger).

Retten bemerker til dette for det første at det i foreliggende sak ikke er snakk om erstatning for ærekrenkelser hvor pressen har videreformidlet ytringer. Ytringsfriheten rekker i slike tilfeller lenger. I denne saken har derimot Trygve Rønningen på vegne av P4 gitt uttrykk for P4s syn i saken, og det er da ikke snakk om pressens videreformidling.

Det må videre legges til grunn at de ærekrenkende beskyldningene gjelder faktiske forhold. Partene synes også å være enige om dette. Dette innebærer at det er en beskyldning som etter sin art kan føres sannhetsbevis for.

Om ærekrenkende faktapåstander viser Høyesterett i avsnitt 74 i Rt. 2005 s. 1677 ("Fædrelandsvennen") til Rt. 2003 s. 928 ("Tønsberg Blad") hvor det uttales følgende:

”(41) Hovedregelen både etter norsk injurielovgivning og etter EMK artikkel 10 er at ikke beviste ærekrenkende faktapåstander ikke er beskyttet av ytringsfriheten. For så vidt gjelder EMDs praksis viser jeg til dom 20. mai 1999 i saken Bladet Tromsø og Stensaas mot Norge (sak 21980/93) (EMD-1993-21980) avsnitt 66, samt til dom 7. mai 2002 i saken McVicar mot Storbritannia (sak 46311/99) (EMD-1999-46311) avsnittene 84 og 87. Det må foreligge spesielle grunner for å fravike denne hovedregelen.

(57) Når det er fremsatt en usann ærekrenkende beskyldning, er utgangspunktet klart også etter EMDs praksis under herredømme av EMK artikkel 10: Beskyldningen er ikke vernet av ytringsfriheten. Men det kan tenkes unntak. For at beskyldningen skal nyte vern under ytringsfriheten, må iallfall kreves at den reportasje som den inngår i, er av almen interesse, og dessuten at det er utvist den nødvendige aktsomhet fra avisens side.”

Helt sentralt er etter dette om P4 har ført sannhetsbevis for påstandene om at Botnen har aktivt motarbeidet dem, nektet å utføre pålagte oppdrag og løyet.

I relasjon til straffeloven § 249 nr. 1 som sier at en ærekrenkelse ikke er straffbar om det føres bevis for dens sannhet, har den tradisjonelle oppfatning vært at kravet til bevisets styrke ligger nær opp til de krav som gjelder for fellende dom i straffesaker. Se Eggen på side 821 i ”Ytringsfrihet”, Oslo 2002, hvor han viser til Rt. 1988 s. 1398. På side 824 anfører han imidlertid at på bakgrunn av EMD-praksis kan man trekke den generelle konklusjon at en ærekrenkende påstand vil ha tilfredsstillende forankring i faktum etter EMK art. 10 dersom ytreren hadde grunn til å stole på at ytringene var sanne ut fra forholdene slik de framsto på ytringstidspunktet. Videre uttaler Høyesterett følgende i Rt. 2002 s. 764 (”Nordlandsposten”) på s. 775:

”Etter min mening må kravet til faktisk, bevismessig belegg for krenkende utsagn avhenge - foruten av grovheten av beskyldningen - av graden av verdivurderinger (value judgments) i disse. Jo mer konkrete og presise beskyldningene er, jo mer må kreves av objektivt faktisk belegg.

Etter det retten kan se har det under saksforberedelsen og hovedforhandling i innværende erstatningssak ikke kommet fram noe nytt i forhold til bevisføringen i arbeidsrettssaken. Bevisføringen i innværende sak har dessuten vært svært begrenset, mens begge instanser hadde en langt bedre opplysningsgrunnlag i arbeidsrettssaken. Etersom faktum i innværende sak i sin helhet også inngikk i arbeidsrettssaken, nemlig eventuelle kritikkverdige forhold hos Botnen som ansatt i P4, mener retten det er naturlig å se til hva lagmannsretten la til grunn i sin dom av 27. januar 2006.

Lagmannsretten uttaler følgende i LG-2005-86158:

”Ankende part har anført at det ved vurderingen av avskjed, gjelder et skjerpet beviskrav. Slik lagmannsretten vurderer bevisene får det ingen betydning for denne sakens utfall.

Lagmannsretten finner klart sannsynlig at da Økland var innom kontoret for å ta en gjennomgang av utstyr han skulle bruke, nevnte A at det hadde vært konflikt mellom ham og P4. Videre finner lagmannsretten klart sannsynlig at A kort etter samtalen med Økland ringte til Øklands arbeidssted hvor han snakket med redaktør Veland og opplyste det samme. Både hos Økland og Veland skapte dette en bekymring for at Økland og/eller avisen Askøyværingen, risikerte å bli involvert i en arbeidskonflikt dersom Økland gjennomførte sitt frilansengasjement for P4.

...

Det sentrale er at A uoppfordret, og uten nærmere foranledning, gjorde Økland oppmerksom på en konflikt som for lengst var avsluttet, og sa at han var ukjent med hvilke konsekvenser Øklands engasjement for P4 kunne få for denne konflikten i tiden fremover. A ga derved et uriktig inntrykk av at det var en risiko for at Økland kunne bli involvert i konflikt mellom arbeidsgiver og hans arbeidstakerorganisasjon om han holdt fast ved engasjementet for P4. Det legges til grunn at A forstod at dette var utsagn som kunne skape bekymring hos Økland med hensyn til hvorvidt Økland burde gjennomføre jobben for P4. Det legges videre til grunn at det overhode ikke var grunnlag for A til å anta at engasjementet av Økland ville få slike følger.

...

Basert på vitneforklaringene fra Kenneth Andresen legger lagmannsretten til grunn at A, i møtet i medhold av aml §57, var helt sikker på at han ikke hadde bragt temaet arbeidskonflikt på banen. A skal ha blitt spurt om dette gjentatte ganger for å rydde mulig tvil av veien. Folkestad har for lagmannsretten forklart at A sa han ikke hadde bragt temaet på bane. I drøftelsesmøtet forklarte A, i følge Folkestad, at andre hadde gjort det, og A hadde sagt at han forsøkte å roe det hele ned. Disse vitneutsagnene støttes av vitneforklaring fra daværende klubbleder i P4, Andre Winje Armtzen, som A hadde med i møtet. Armtzen forklarte at han i ettertid hadde en annen oppfatning enn A med hensyn til hva A hadde sagt i møtet.

...

As vegring mot å lage reportasje forut for fotballens seriestart i 2003 oppfattes av lagmannsretten som et uttrykk for hans misnøye med at han ikke skulle dekke Branns hjemmekamper den sesongen. E-post av 3. januar fra redaktør Rune Brynjulfsen kan ikke ha etterlatt tvil hos A om at inn under hans oppgaver lå å lage reportasjer rundt fotballen. Det han ikke skulle dekke var hjemmekampene. Selv om A sikkert har hatt mange arbeidsoppgaver, virker

det ikke troverdig når han i retten har vist til at han ikke satte i gang med jobben fordi han ikke hadde tid, og at han ikke hadde de nødvendige kunnskaper for å lage reportasjen. A laget reportasjen først etter at leder av sporten involverte nyhetssjefen, og denne i klar tale ba om at reportasjen ble laget og ba A om å møte i Oslo. A ringte da og sa det forelå en misforståelse.

...

Lagmannsretten finner på denne bakgrunn at det ikke er tvilsomt at A gjennom sin kontakt med Økland/Veland, sammenholdt med de øvrige forhold arbeidsgiver brukte som begrunnelse, opptrådte så klanderverdig i forholdet til sin arbeidsgiver at det ga grunnlag for arbeidsgiver til å bringe arbeidsavtalen til opphør. Spørsmålet er om det var grunnlag for oppsigelse eller også avskjed.

Retten kan ikke se at det i innværende sak har kommet fram noe som gir grunn til å vurdere denne delen av sakens faktiske side annerledes enn i arbeidsrettssaken.

Lagmannsrettens uttalelse om beviskravet viser at de over angitte forhold i alle fall anses godtgjort med klar sannsynlighetsovervekt.

Lagmannsretten la som det fremgår over til grunn at Botnen hadde tatt kontakt med frilansere for å få dem til ikke å ta oppdrag for P4, at han hadde motsatt seg å utføre et bestemt oppdrag, og at han løy i meklingsmøte.

Retten slutter seg til dette, og det er dermed godtgjort med klart sannsynlighetsovervekt at Rønningens påstander har faktisk forankring og er sanne.

På ett punkt må det imidlertid gjøres en nyansering. Rent språklig er det mest nærliggende å forstå formuleringen ”pålagte arbeidsoppdrag” slik at Botnen skal ha nektet å utføre flere tjenestehandlinger. P4 erkjente i retten at man egentlig mente gjentatt nektelser av å utføre det samme oppdraget. Hvorvidt den valgte formulering er direkte gjengivelse av det Rønningen uttalte, eller om den manglende presisjon skyldes journalisten, kan ikke retten se at den har grunnlag for å vurdere. Uansett hva som måtte være de faktiske forhold på dette punkt, mener retten at det gjennom lagmannsrettens bevisvurdering er ført tilstrekkelig sannhetsbevis for påstandene, også denne presisjonsbristen tatt i betraktning.

Etter dette har retten kommet til at P4 i anledning sakskomplekset har godtgjort med sterk grad av sannsynlighetsovervekt at de ærekrenkende beskyldningene var sanne. Slik retten oppfatter gjeldende rett med hensyn til kravet til sannhetsbevisets styrke, er dette kravet oppfylt og ærekrenkelsene er da ikke rettsstridige. Dette medfører at det ikke foreligger en rettsstridig ærekrenkelse, og det er da ikke grunnlag for erstatningsansvar for P4 Radio Hele Norge ASA.

Lagmannsrettens avgjørelse i arbeidsrettssaken ikke har direkte rettskraftsvirkning for innværende sak. På grunn av det, men uten at retten mener det er nødvendig for sakens utfall, velger retten også å ta stilling til om de ærekrenkende beskyldningene er rettsstridige dersom det forutsettes at det ikke er ført sannhetbevis.

Med en slik forutsetning må retten foreta en sammensatt vurdering av sakens allmenne interesse, den aktsomhet som har vært utvist, m.v. slik dette er gjengitt over fra "Tønsberg Blad-dommen".

I Rt. 2005 s. 1677 ("Fædrelandsvennen") uttales i avsnitt 75 at:

"Det er et grunnleggende vilkår at usanne ærekrenkende påstander rettet mot private personer må være av allmenn interesse for å være beskyttet mot inngrep, jf. eksempelvis Rt-2003-928 avsnitt 45. I tillegg kreves etter EMDs og Høyesteretts praksis at journalist og eventuelt redaktør har vært aktsomme ved utformingen av oppslag og ved publiseringen. Ved bedømmelsen av journalists og redaktørs aktsomhet vil spørsmålet om et faktautsagn er riktig, om det er tatt nødvendige forbehold, vurdering av behovet for å identifisere enkeltpersoner og undersøkelser av om beskyldningene er sanne, være vesentlige."

Hvorvidt saken har allmenn interesse må vurderes med samme utgangspunkt som subjektet for tolkningen, nemlig den gjennomsnittlige leser av fagbladet Journalisten. Etter rettens mening har avslutningen av en journalists arbeidsforhold hos en radiokanal i utgangspunktet svært begrenset allmenn interesse. Dette understrekes også av lagmannsrettens dom i arbeidsrettssaken, hvor det tross intense anførsler fra Botnens side ikke ble nevnt med ett eneste ord at saken hadde en dimensjon mot ytringsfriheten og den offentlige debatt.

Sakens allmenne interesse, og her mer konkret den allmenne interesse i at Rønningen tilkjennega P4 syn i saken, må imidlertid vurderes i lys av annen medieomtale av saken. Over er det gjengitt noe av det som var av omtale forut for, under og etter hovedforhandling i tingretten. Dette viser at det fra Botnens side hadde vært aktiv bruk av media for å fortelle omverdenen at P4 hadde begått en grov krenkelse mot han. Dagspressen ved Bergensavisen og Bergens Tidende ble kontaktet, i tillegg til fagbladet Journalisten. Mens saken stod for tingretten uttalte også advokat Reikerås at "... det er spesielt å få en slik sak i Norge. Det er vanligvis i land som Russland og Bulgaria man har slike saker".

Retten mener at saken fikk allmenn interesse, i alle fall innenfor fagbladet Journalistens målgruppe, som følge av den medieomtale saken fikk gjennom aktivitet på Botnens side. Dette er av stor betydning for rettsstridsvurderingen. Retten nevner i denne sammenheng at straffeloven § 250 inneholder en straffritaksgrunn for ærekrenkelser som er fremkalt av

fornærmede selv ved utilbørlig atferd. Avgjørende er om handlingen ut fra en sosial-etisk vurdering er utilbørlig. Rt. 1913 s. 750. Påstander om at P4 ikke respekterer ytringsfriheten og at de hører hjemme i regimer som helt opplagt er ment å gi negative konnotasjoner hos leseren, var etter rettens mening å gå langt ut over det som var nødvendig og rimelig i forbindelse med det så må kalles en helt ordinær avskjedssak.

Atferden i media fra Botnens side ga etter rettens mening P4 både grunnlag og behov for å ta til motmæle. Både for å rette opp det inntrykket som ble gitt av P4 mer generelt, og for å imøtegå de konkrete påstander i avskjedssaken.

Videre var Rønningens uttalelser i Journalisten den 14. januar 2005 en ren gjengivelse det P4 hadde anført under hovedforhandlingen. Fram til dette tidspunkt hadde P4 nektet å uttale seg om saken av hensyn til at den var til behandling i rettsapparatet. Det til tross for gjentatte forespørsler fra ulike aviser og journalister. Rettsmøtet var offentlig og det gjelder også referatfrihet, likevel ikke slik at det utelukker at en erstatningsbetingende ærekrenkelse kan bli framsatt i hovedforhandling. Retten mener imidlertid at også det at der er snakk om rene gjengivelser av P4s prosedyre under hovedforhandling er av betydning ved rettsstridsvurderingen.

På bakgrunn av medieomtalen av saken og dens skapte allmenne interesse, samt de intense påstandene fra Botnens side, mener retten at Rønningen utviste den nødvendige aktsomhet og tilbakeholdenhet da han kom med de aktuelle påstandene til Journalisten. Han baserte seg på P4s oppfatning av fakta i saken, og hadde grunn til å tro at den var riktig. Han gikk heller ikke lenger enn det som i ettertid framstår som nødvendig for at P4 på rimelig vis skulle kunne imøtegå de overivrige og krenkende påstandene fra Botnen.

Etter dette har retten kommet til at dersom det forutsettes at det ikke er ført sannhetsbevis for de aktuelle påstandene, er de ikke rettsstridige etter en nærmere vurdering av de konkrete omstendighetene i saken. Dette medfører at det ikke er grunnlag for erstatningsansvar for P4 Radio Hele Norge ASA.

Retten mener at sakens utfall er fullt ut forenlig med FNs SP art. 17 og EMK art. 8. Disse konvensjonsbestemmelsene er i første rekke ment å verne individet mot inngrep i privatlivet fra offentlige myndigheter. Saksøker har imidlertid anført at ytringsfriheten må begrenses i form av erstatningsansvar for å gi privatlivet det nødvendige vern. Anførselen må antas å bygge på at staten ikke har overholdt sin sikringsplikt etter art. 1 jf. art.8, til å sørge for at lovverket i tilstrekkelig grad beskytter individets ære og omdømme. Retten kan ikke se at sakens utfall på noen måte kan være i strid med de påberopte konvensjonshjemler og finner det ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette.

Saksomkostninger:

Saksøker har tapt saken fullstendig, og skal da pålegges å erstatte saksøktes saksomkostninger, jf. tvml. § 172. At P4 som saksøkt i første omgang påstod saken avvist uten å få medhold har ikke betydning, se Rt. 1995 s. 922 og Tore Schei i "Tvistemålsloven med kommentarer", Oslo 1998, på s. 562.

Ettersom ingen av partene la fram omkostningsoppgave ved hovedforhandlingens slutt, satte retten satte frist for innlevering til onsdag 8. november kl. 12.00. Frist for å imøtegå motpartens omkostningskrav ble satt til 9. november kl. 12.00.

Saksøktes prosessfullmektig, advokat Sture, har på vegne av P4 levert omkostningsoppgave på kr 107 250 eks. mva.. Av dette utgjør salær kr 96 000 og utgifter kr 11 250.

Saksøkers prosessfullmektig, advokat Reikerås, har i prosesskrift av 13. november tatt til motmæle mot P4s omkostningskrav. I prosesskriftet fremmer advokat Reikerås også en rekke anførsler i anledning sakens prosessuelle og materielle side. Retten ser fullstendig vekk ifra disse anførselene. Gjeldende prosesslovgivning verken legger opp til eller tillater ytterligere prosedyre om slike forhold etter at hovedforhandlingen er avsluttet.

Etter tvml. § 176 har P4 Radio Hele Norge ASA krav på å få erstattet de omkostninger som har vært nødvendig for å få saken betryggende utført.

Advokat Reikerås har anført at kravet på kr 107 250 er "hinsides", ettersom P4 kun har levert ca 2 sider prosesskrift som omhandler sakens materielle spørsmål. Videre anføres også at kostnader på kr 11 250 for én dags hovedforhandling er "hinsides". Retten kan ikke se at dette for sendt innkomne prosesskriftet har bidratt med noe nytt ved avgjørelsen av omkostningsspørsmålet.

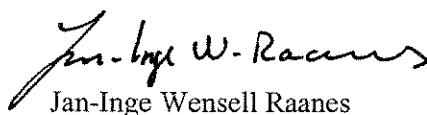
Retten mener at de omkostninger som skal erstattes av saksøkte må reduseres noe i medhold av tvistemålsloven §176. Reduksjonen gjelder utgifter til advokatsalær. P4s forberedelser forut for hovedforhandling har vært av begrenset omfang, saken har for en stor del "stått på skuldrene" til den forutgående arbeidsrettssaken, og hovedforhandling ble gjennomført på én dag. Retten fastsetter derfor skjønnsmessig de nødvendige utgifter til advokatsalær til kr 70 000. Inkludert andre kostnader blir da det samlede omkostningskrav som saksøker skal erstatte på kr 81 250.

Domsslutning:

1. P4 Radio Hele Norge ASA frifinnes.
2. Trond Botnen betaler til P4 Hele Norge ASA kr 81 250 – kroner åttiéntusentohundreogfemti – i saksomkostninger innen to uker fra forkynnelsen av dommen, med tillegg av alminnelig forsinkelsesrente etter renteloven § 3 (1) 2. pkt., for tiden 9,75 % p.a., fra og med oppfyllelsesfristens utløp og til betaling skjer.

Retten hevet

Jan-Inge Wensell Raanes

Dommen kan påankes til lagmannsretten. Anken må erklæres direkte for tingretten innen 1 – en – måned fra dommen er forkynt.

Ankeerklæringen må være underskrevet eller medunderskrevet av en advokat. Den ankende part kan også henvende seg til rettens kontor og får ankeerklæringen nedtegnet og undertegnet der.

Samtidig med ankeerklæringen må den ankende part innbetale ankegebyr, som er 24 ganger rettsgebyret. Dersom hovedforhandlingen varer mer enn en dag, påløper ytterligere gebyr. Dersom anken gjelder en formuesverdi under 50 000 kroner, kan den ikke fremmes uten samtykke fra lagmannsretten. Søknad om samtykke må i slike tilfeller innsendes samtidig med ankeerklæringen.